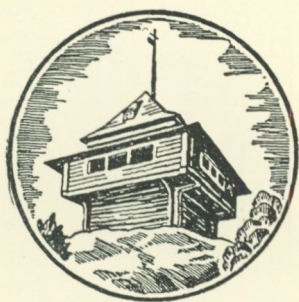

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1936**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS

OCH SKANSENS ÅRSBOK

1936

Redaktion:

ANDREAS LINDBLOM · GÖSTA BERG · SIGFRID SVENSSON

*Årsbokens omslag med en interiörbild från Bellmans-
museet på Skansen är utfört efter fotografi
av Olof Ekberg.*

Tryckt i gravyrtryck hos

Victor Pettersons Bokindustriaktiebolag, Stockholm 1936

NJALLA – LAPPARNAS ENBENTA FÖRRÅDSBOD

av Ernst Manker

Lapparna ha ju inte åstadkommit några så särdeles imponerande byggnadsverk. Men sedda i förhållande till naturbetingelser, virke och verktyg äro deras olika kåtaformer och förrådsbodar dock aktningsvärda nog. Främst kommer väl den sinnrikt konstruerade bågstångskåtan (åtnåris- eller päljekåtan) — ett av dessa ytterligt få lapska ting, som ärade kollegor från andra etnologiska landamärena ännu inte lyckats avslöja som enbart lån. Därnäst är det säkert den enbenta, duvslagsliknande förrådsboden, njalla, som kan påräkna en iakttagares förundran. Uppe på gränsen till den kala fjällheden, där skogen ger tappt för alltför bistra vindar, utgör denna djärvt upplyftade lilla människoskapelse ett både pittoreskt och upplivande inslag i landskapsbilden. När jag under de strövtåg i Västerbottens lappmarker, som jag sistlidna sommar tack vare bidrag från Nordiska museet kunde företaga, gång på gång stod inför en njalla, kunde jag heller inte låta bli att taga fram kamera, anteckningsbok och måttband.

Men innan jag övergår till anteckningarna, får jag se mig om efter eventuella upplysningar och belägg i äldre litteratur. Vad kan väl därvid vara riktigare än att först gå till lapparnas egna, icke skrivna men tecknade urkunder — lapptrummorna. Besöket lönar sig: i dessa dokument, som fullständigt publicerade torde bli en verklig uppslagsbok för allehanda lapska företeelser, finner man även njalla i talrika framställningar, bild 2. Trots att figurerna äro ytterligt förenklade, karakterisera de dock fullständigt denna byggnad, i många fall sådan den är än i dag. Den lilla

Bild 1. Detalj av en lapp-trumsteckning i ett manuskript från 1642, Norrl. III. 33. d. i Rosenhaneska plansamlingen, K. Vitterhetsakademins bibliotek. Fig. 24 en njalla.

boden på en hög stolpe och den mot denna lutade stegen, en stock med uthuggna fotsteg, äro ej att misstaga sig på. Även en del intressanta variationer framträda tydligt. Man kan rent av spåra en utvecklingslinje från en primitivare njalla-form med kupigt tak via en form med koniskt tak eller sadeltak, vilande direkt på golvet, fram till den sedermera vanliga husliknande formen med sadeltak över en vertikal vägg.

En intressant detalj hos dessa figurer är stegens placering. I de flesta fall står den lutad mot bodens nedre kant, förut-sättande en lucka på väggen, men på en del figurer, vanligen av en primitivare njalla-typ, är den upprest under golvet eller lutad mot stolpen, vilket tyder på att luckan varit anbringad i golvet. En sådan njalla-variant är även, i synnerhet i södra

Bild 2. Njalla-figurer från lapptrummor. Kalkeringar av författaren.

Jokkmokk, känd under benämningen »puorna», och jag har i Sorsele hört den omtalas såsom en äldre form.

Flera av de bevarade lapptrummor, på vilka njalla uppträder, kunna med all säkerhet dateras till 1500-talet. Och det är härvid att observera, att den fullt tydliga njalla-figuren vanligen förekommer på den primitivare eller ursprungligare trumformen, den svepta ramtrumman, på vilken den har en tämligen bestämd plats. Detta bevisar obestriddligen, att njalla som sådan har en avsevärt högre ålder än dess figur på de bevarade trummorna.

Även i den skrivna äldre litteraturen uppträder njalla ganska tidigt. I Olaus Magnus krönika, 1500-talets etnologiska fatabur, finner man visserligen icke något säkert belägg, men på ett par ställen talas om boningar eller byggnader i träd, något som under följande sekel föranleder Schefferus till ett antagande, att den gamle krönikören syftat på lapparnas njalla. Själv behandlar Schefferus njalla ganska utförligt; han citerar ett par något tidigare manuskript av lapplandspräster, liknar njalla vid ett duvslag och publicerar för första gången en avbildning av en njalla, bild 3. Teckningen, ett träsnitt, är mycket belysande, men en väsentlig detalj, bjälklaget över stolpen — här en rotfast stam — har tecknaren tydligen haft svårt att föreställa sig, varför han visligen dolt detta parti under en kraftig skuggning.

I en för Schefferus obekant handskrift från 1642, författad av bergmästaren i Norrland, Hans Philip Lybecker, förekommer den äldsta hittills kända autentiska uppgiften om njalla. Denna uppgift, som härrör från Silbojokk och Nasafjäll i Arjeplogs socken, ligger i tolkningen av ett par lapptrumsfigurer, varav den ena en tydlig njalla, bild 1, och den ger klart besked:

»No: 23: är een lap som Köhr medh sin reen till sin Stabur, eller Mathuss, eller wisthuss,

No: 24. är sama Stabur eller wisthus, huar utj lapen hafuer sin torfish, tort kiöt, och reen oster.»

I en annan, något senare version lyder tolkningens senare del: »ähr een Stabuur, heller deres stolbhärber».

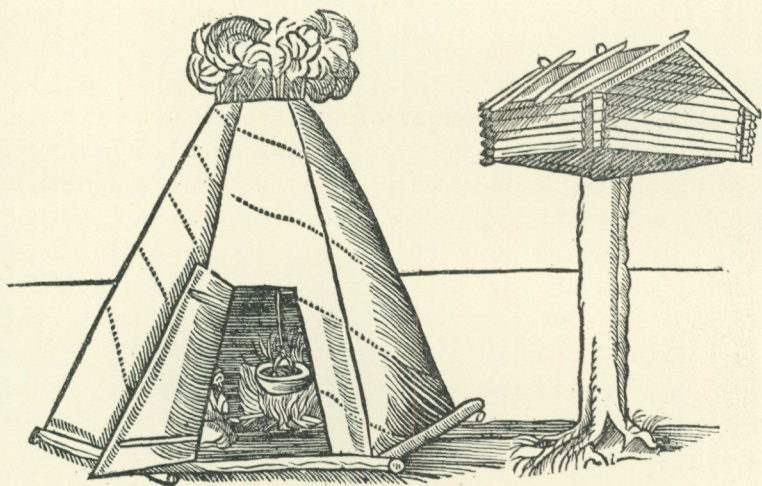

Bild 3. Lappviste med njalla och kåta. Efter Schefferus 1673.

Utförliga beskrivningar lämnas sedan av 1600-talets lappländska prästmän i ett antal handskrifter, som alltifrån Schefferus tid då och då citerats men först i våra dagar, i K. B. Wiklunds edition, blivit i sin helhet publicerade. Sålunda skriver kyrkoherden i Umeå Olaus Petri Niurenus någon gång före 1645 (i Wiklunds tolkning): »De ha även andra, på annat sätt byggda små kojor, som de aldrig flytta från stället ock i vilka de förvara nät ock andra redskap, som icke behövas på annat håll. Dessa byggas på följande sätt. De avbarka den största gran eller tall, som de finna, ock göra den glatt medels tjära, så att varken råttor eller vilda djur kunna komma upp för den. Därefter hugga de av den på säx alnars höjd från roten ock sticka två bjälkar i kors genom den avhuggna övre ändan, på vilka de så bygga ett helt hus ock täcka det med näver. Häri förvara de också fisk, tagen i de angränsande sjöarne ock torkad i luften, samt andra till hushållet hörande saker.» Dessa uppgifter torde härröra från Ume lappmark. Från Lule lappmark berättar därefter »Birkarlesonen» och komministern i Jokkmokk Samuele Rheen 1671

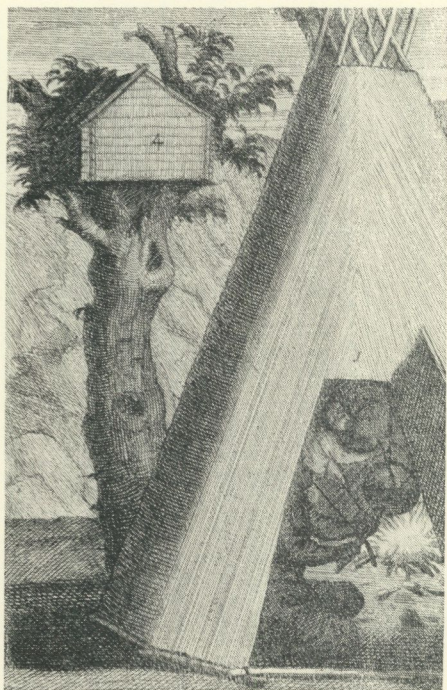

Bild 4. Njalla i en stympad
trädkrona. Efter Motraye
1723.

följande: »Föruthan sine kottar hafwa the och små bodar på een stubbe Vpbygde, huilken the kalla på sitt tungomåhl Nalla eller Staburer, then the så göra; at the afhugga ett trää 4. eller 5. allnar ifrån iorden, och läggia ther på fyra stockar i korswijs byggiandes sedhan een lijten bodh ther ofwan på, den dhe och medh bräder täckia och döör derföre sättia. Ordsakaan at the desse boder så högt ifrån iorden sättia, skier för biörn och järfwen Skull, huilke them ofta omkull kasta, och göra stohr skadha och theas godha förstöra. I desse sine Staburer förwara the sine Maatsaaker och kläder, såsom kött, Ostar och annat.» I en året därpå daterad handskrift lämnar kyrkoherden i Piteå Olaus Graan en till stor del likalydande beskrivning från Pite lappmark, varvid han dock gör ett intressant tillägg rörande placeringen och tillstängningen av »desse Staburer eller Nialla . . . huilka the hafwa ständande

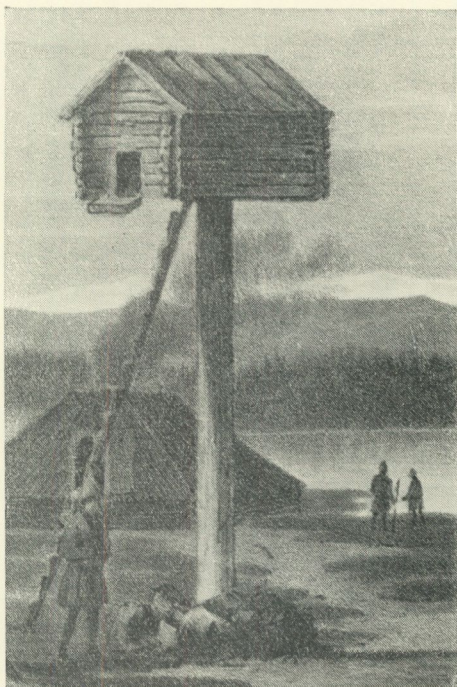

Bild 5. Njalla, sannolikt från
Arjeplog. Efter von Hogguer
1841.

på ensslige Rum emellan fiällen, att ingen fremmande skall them påfinna, till huilka the åthskillige tijder Reesa, där ifrån att hämpta hwardh the behöfwä; för desse sine Staburer bruka the låås af trää eller been giorde, och låtha sigh så medh desse sine huus wäll benöija».

Förträffliga uppgifter om njalla finner man även i en anonym handskrift från början av 1700-talet, vilken enligt Wiklunds antagande har den dåvarande pastorn i Kvikkjokk Per Alstadius till upphovsman. Manuskriptet utgör en versifierad krönika om lapparna, till vilken författaren fogat en mängd noter, och till denna vers:

Wil foglafånet ei hans Stabur (F) riklig proppa
Han tå med fiskar wet hward som der felar stoppa

står följande not: »(F) Stabur, thet är Lappens wisthus, hwilcket de vpsättia på en stubbe, som ett annat litet hus timrat; orsaken hwarföre de det på stubbe bygga, at wilfrasen eller Lärfwen elliest skulle äta upp alt hwad Lappen matlikt der hadde. Häraf må ingen sluta, att Lappen har ett sådant wisthus hwar han flytter eller kommer at ligga, vtan ett sådant wisthus har han allenast på det ställe, deromkring han mäst wistas om sommarn, och mestedels med något träsk, der han har sitt fiskeläger; Ty när Gud wälsignar honom med fisk, torckar han i Sohl eller wäder vnder en hiäll, och sedan förwarar han honom i Staburen til hösten, när han tå slacktar sina renar, torckar han ock något kött i vädret, och det sätter han sedan i Staburen, och förwaras til annan wår, han råkar komma tilbakars något när til samma ställe . . . »

Till dessa äldre upplysningar om njalla ha sällan senare författare något nytt att meddela. Njalla uppträder rätt ofta i rese-skildringar och kompilatoriska lapplandsbeskrivningar men i allmänhet blott med samma gamla bekanta uppgifter. Av intresse är emellertid bl. a. ett av Motraye 1723 publicerat kopparstick, bild 4, visande en njalla i en stympad trädkrona, något som antyder dess sannolika morfologiska ursprung. Och målerisk är framför allt en av von Hogguers litografier med en njalla på en måhända alltför kraftigt tilltagen stolpe, bild 5, härrörande från författarens resa i Lappland 1828. Som text till denna tavla kan man citera Petrus Laestadius samtida beskrivning, vilken liksom tavlan får lokaliseras till Arjeplog: »På sitt höst-ställe har Lappen ett Stabur (njalla), det vill säga en mycket liten bod, ihopslagen af bräder och uppförd högt upp i luften öfverst upp i en grof spira eller bjelke, hvars nedra ända är nedgräfd i jorden, hvarifrån spiran reser sig upp verticalt och bär i toppen ofvan-nämnda bod. Denna inrättning är för filfrasens skull, som eljest plägar vara ett stort skadedjur på bodar, som stå i ödemarken. Med sin styrka och sina skarpa tänder rifver han och biter sönder tak och dörr på vanliga bodar samt tränger in och förtär allt, som är af kött, och gör äfven skada på annat, i det han tager och drar bort eller förstör det. Uppför den enstaka stående spiran

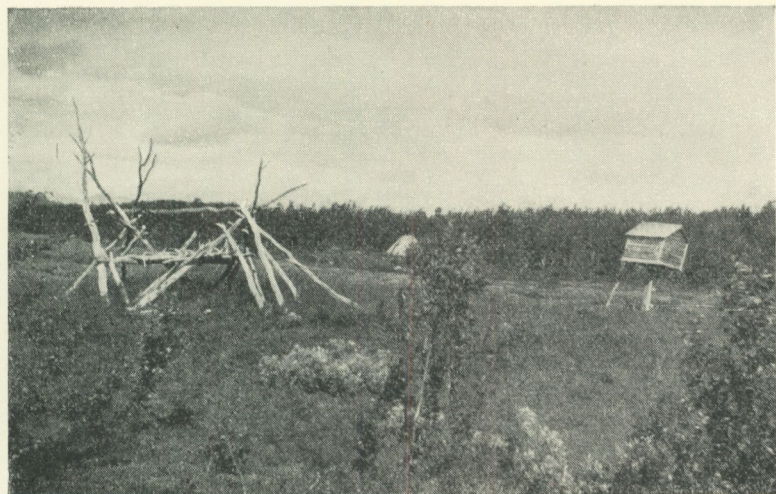

Bild 6—7. Gammalt höst-
viste med njalla i övre
björkregionen. Ranbyns
Jokkegaske, Guvertfjället,
Sorsole socken. Foto E.
Manker 1935.

är han ej i stånd att klättra . . . När Lappen om hösten flyttar ifrån sitt höst-ställe och drager öster ut, så lemnar han i staburen sin vår-kost (kitan-åse), det vill säga kött och hvad annat han kan ämna till föda åt sig under vartiden, ty då kan han icke slagta några rehnar, emedan de den tiden äro utmagrade, och deras hudar nästan odugliga.»

På slutet av 1800-talet och i början av det nya århundradet fäste statsgeologen Fredrik Svenonius i Svenska turistför-
eningens årsskrift vid ett par tillfällen lapplandsturisternas upp-
märksamhet på denna lapska byggnad, som han själv flera gånger
träffat på, oftast på stolpe men även ibland, i synnerhet vid
Lulevattnen, på ett högt klippblock. Detta observandum har
resulterat i en njalla-fotografi då och då i senare årgångar.

Och nu till mina anteckningar från Västerbotten. I Sorsele
socken, som i viss mån synes utgöra ett reliktområde för lapsk
kultur — trots att den nya tiden självfallet gjort sig gällande även
här — har en fullständig inventering inom socknens båda lapp-
byar, Granbyn och Ranbyn, visat att man haft njalla på så gott
som alla höst- och vårvisten ända in i de senaste decennierna, och
ungefär hälften av detta njalla-bestånd, 14 stycken, står allt-
jämt kvar.

De av mig närmare undersökta exemplaren, 5 stycken, ha
följande dimensioner, angivna i cm:

Lappby och viste	Total höjd	Stolpens		Bodens höjd		Bodens	
		höjd	diam.	gavel	vägg	längd	bredd
Granbyn: Jokkegaske, 1	395	210	28-30	185	140	208	210
» 2	375	200	27-29	175	125	280	268
Stuorjuobbo	375	190	27	185	115	235	205
Ranbyn: Jokkegaske..	420	225	30-32	195	120	185	180
Nuolpen....	380	200	26-28	180	125	200	210

Dessa mått angiva i stort sett samma proportioner för de olika
exemplaren. En motsvarande uniformitet utmärker konstruktionen.
Man kan sålunda här tala om en standardform eller bestämd typ.

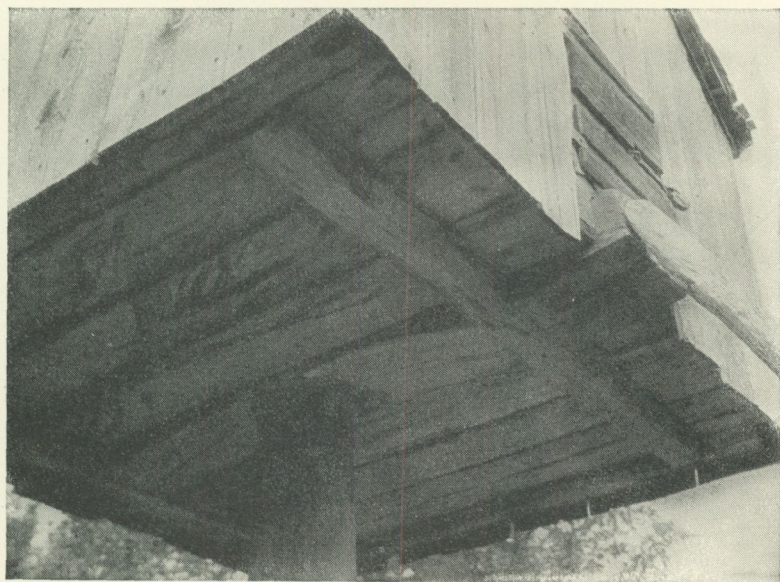

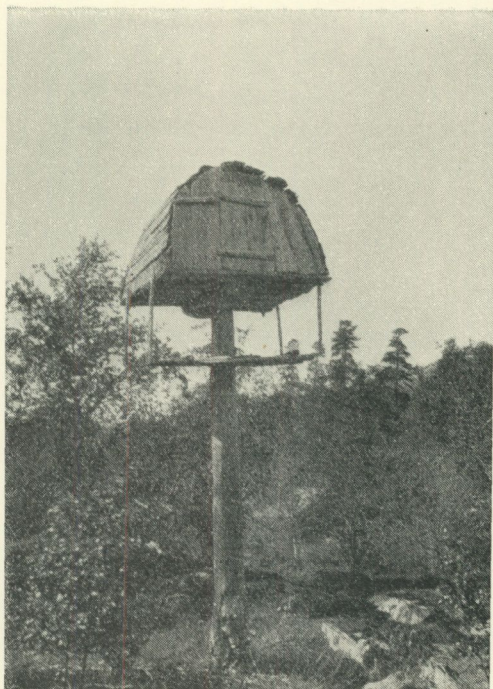
Bild 8—9. Njalla i Nuolpen (Ranbyn), Ammarfjället, Sorsele socken. Nedre bilden visar bjälklaget och golvet. Foto E. Manker 1935.

I samtliga exemplar består bjälklaget av en på längden anbringad kraftig huvudbjälke, i vars mitt stolpen är intappad, och två tvärbjälkar, vilka icke äro lagda ovanpå huvudbjälken utan laxade i denna från undersidan, bild 9. På detta bjälklag är den fyrkantiga, nästan kvadratiska sadeltaksbyggnaden uppförd enligt en tämligen enahanda princip. Golvtilljorna vila på tvärbjälkarna, parallellt med huvudbjälken, och ett enkelt resvirke i form av en stolpe i vardera hörnet uppbär taket och binder väggarna. De senare bestå i regel av horisontalt på kant lagda bräder, ofta infällda och tappade i hörnstolparna. Taket utgöres av näver i flerdubbla lag över läktor; näverstyckena hållas sammanpressade av några ovanpå glest lagda bräder eller kavlar. Luckan är i allmänhet anbringad på ena gaveln och stegen lutad mot huvudbjälkens något utskjutande ände nedanför, bild 7 och 8; i ett och annat fall sitter dock luckan på ena sidan, och enligt traditionen har man förr haft den i golvet (jämför sid. 128). Förändringar i dessa avseenden ha stundom ägt rum vid reparationer i senare tid. Sålunda flyttade man luckan från gaveln till ena sidoväggen på den njalla, som står vid Stuurjuobbo, då den härom året blåst omkull och åter restes, varvid den försågs med ny väggbeklädnad. Och exemplaret i Nuolpen, bild 8—9, samt ett av de båda i Granbyns Jokkegaske ha försetts med ny stående brädvägg i stället för den gamla liggande.

Stolpen består i samtliga fall av en avbarkad, vanligen även omsorgsfullt rundskrädd furustock. I Ranbyns Jokkegaske, på Guvertfjället, är den starkt »solvind», växt motsols, vilket av rent praktiska skäl anses vara idealet för en njalla-stolpe, bild 7; det solvinda virket är mer tjärhaltigt och följaktligen motståndskraftigare för röta än vanligt rätvuxet virke. Stolpen är nedstucken i marken cirka en meter och fastkilad med sten. Enligt uppgift tjärades den alltid, innan den sattes i jorden. Bjälktimret är i allmänhet välskrätt och väggbräderna såväl som golvtilljorna huggna. Den nyare väggbeklädnaden består dock vanligen av sågade bräder, forslade nerifrån byarna.

I de äldre exemplaren finnes ingen järnspik. Infällningar, tappar och tränaglar binda det hela. Njalla i Ranbyns Jokkegaske har

Bild 10. Njalla med valvformigt tak. Skitnjanjarka vid Alemusjaure, Jokkmokk socken. Foto Gustaf Hallström 1922.

sålunda endast ett par brädlappar utanpå den gamla brädväggen samt luckans gångjärn och hasp spikade; de vertikala rader av prickar uppför väggen, som ses på bild 7, äro sålunda icke spikhuvuden utan tränaglar. Vid alla nyare reparationer har man däremot självfallet använt spik.

Den gamla njalla-stegen, en trädstam med uthuggna fotsteg, bild 7 och 8, har man mestadels bibehållit. Ofta är den upptill klykformigt förgrenad, så att den står säkrare och ej vrides runt, när man stiger uppför den. Vid en och annan njalla finner man dock även en modernare stege med påspikade stegträn.

Ingen njalla vid de av mig besökta vistena står på en rotfast stam — av det naturliga skälet, att ett tillräckligt kraftigt träd saknas. Höst- och vårvistena ligga nämligen i regel i övre björkregionen eller på gränsen till den kala fjällheden, bild 6. Såväl

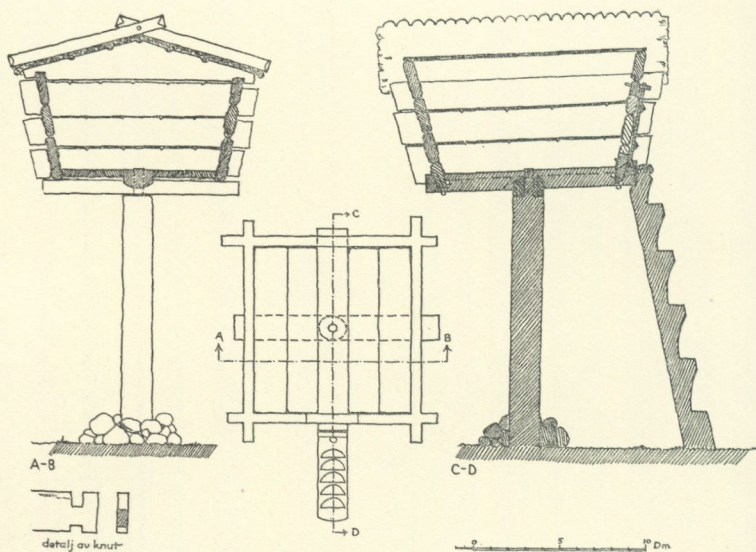

Bild 11. Nordiska museets njalla på Skansen (samma som bild 12). Uppmätning av E. Edberg.

stolpen som virket i övrigt har man således måst forsla nerifrån skogslandet.

Som även framgår av de många äldre uppgifterna, är njalla en vinterdepå för kött och andra livsmedel, som vid flyttningen neråt skogslandet lämnas kvar vid höst- och vårvistet, för att man ej skall stå utan föda, när man på våren återkommer till fjällvärlden. I en njalla av den jämförelsevis stora och rymliga Sorsele-typen stoppades också in ett flertal renkroppar jämte blodmagar och tormjölksblåsor m. m., varvid man såg till, att det rikliga upp- laget vägde jämnt åt alla sidor, så att inte påfrestningen blev för stor vid stolpens tappning i huvudbjälken. Stegen lades därefter ned på marken eller — om man kunde befara även tvåbenta tjuvar — gömdes någonstans i närheten. Tack vare kylan konserverades förrådet; det var sålunda lika njutbart, när det togs fram på våren, som när det stuvades in på hösten.

Förläggningen av njalla till höst- och vårvistena bestämmer

Bild 12. Njalla från Gällivare socken, samma som bild 11. Uppförd på Skansen 1891.

även i viss mån dess geografiska utbredning. Denna sträcker sig inom de svenska lappmarkerna i stort sett längs östra sidan av högfjällskedjan i sydväst-nordostlig riktning. Söder om det undersökta sorseleområdet, med dess allttjämt rika njalla-bestånd, är njalla bekant från Tärna, där ett exemplar (det sista?) nyligen skattat åt förgängelsen vid Tärnasjön, och från Vilhelmina, i vars norra lappby gammalt folk erinrar sig förmultnade rester av en njalla på Afvafjället, under det att i den södra lappbyn ännu för blott några år sedan ett fallfärdigt exemplar iakttogs på Satsfjället av Torkel Tomasson. Njalla har följt den lapska kulturen även till dess sydligaste utlöpare, Idre i Dalarne, varifrån — på Slugunfjället — den omtalas av både Tomasson och framlidne nomadskoleinspektören Erik Bergström. I Jämtland och Härjedalen torde dock ej längre finnas något exemplar; man har här liksom mestadels i södra Västerbotten för länge sedan övergått till den fyrfotade staburen.

Norr om Sorsele, i Norrbotten, finner man fortfarande ett flertal exemplar i Arjeplog, såsom i Jäkkvik, Gibnoluokta, Barturteluspe och Västerfjäll, ävenså i Jokkmokk, från vars södra del komminister H. Grundström (i ett personligt meddelande) omtalar »puorna»-formen (se sid. 130) och där jag själv nordligare sett njalla vid Tarraluoppal, Virijaure och Vuojatätno. Under en studieresa i samma socken 1934 antecknade likaså Hugo Landström njalla på skilda platser, nordligast vid Sitojaure. Vid Jokkmokks norra gräns eller närmare bestämt på Skitnjanjarka i Alemusjaure var det även, som Svenonius observerade åtskilliga »kallio-njallah» (klipp-njalla). Här har också antikvarien Gustaf Hallström sett och fotograferat både njalla på klippblock och njalla på stolpe, den senare, bild 10, en intressant form med valvformigt tak, igenkänd från lapptrumsfigurerna. Ett par klipp-njalla ha numera, genom uppdämningen vid Suorva för Porjus kraftverk, försvunnit under Alemusjaures yta.

Från Gällivare har Nordiska museet hämtat sin njalla, uppställd på Skansen 1891, bild 11 och 12. Denna är avsevärt mindre och av annan typ än de från Sorsele beskrivna exemplaren. Den totala höjden är c:a 250 cm, varav stolpen — en rotfast

Bild 13. »Njolla» vid Nuortijärvi, Kola lappmark. Foto G. Hallström 1908.

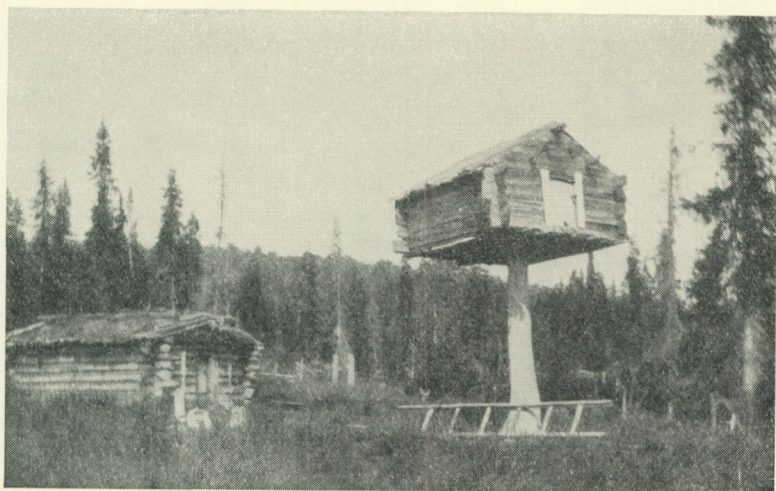

Bild 14. »Njolla» vid Nuortijärvi, Kola lappmark. Foto Samuli Paulaharju 1914.

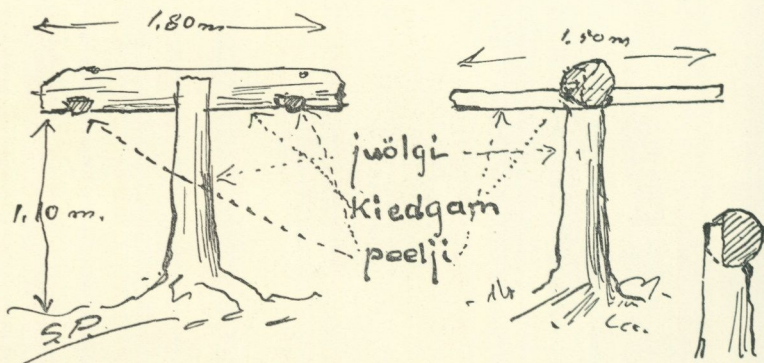
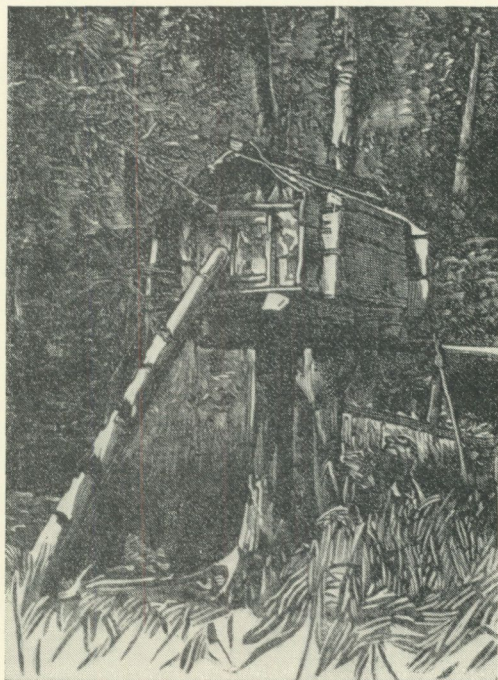

Bild 15. Skoltisk lave vid Tsotskpieljäyri, Petsamo. Skiss av Samuli Paulaharju.

furustam — 150 cm och själva boden över åsen 100 cm; långväggens höjd är c:a 70 cm. Väggarna äro utåtlutande — som på de norrländska ladorna — och giva följande horisontala yttre dimensioner: längd 135—165 cm, bredd 115—135 cm; de motsvarande inre måtten, angivande rummets storlek, äro 100—130 resp. 90—105 cm. Bjälklagets konstruktion skiljer sig från sorseletypens huvudsakligen därigenom, att den bärande huvudbjälken anbringats på tvären. Allt virke — bjälkar, golvtillor och väggtimmer — är av furu och arbetat med yxa och kniv. Egentligt resvirke saknas; väggarna äro knuttimrade. Medels infällningar, tappar och tränaglar är byggnaden i dess helhet sammanhållen. I väggarna har man åstadkommit lufthål i form av skurna hak utmed springorna mellan timmerlagen. Taket är täckt med näver, och på näverlagret vilar ett lag parallella kavlar, trädskorsvis på en stång över åsen. Luckan slutligen är anbringad på ena gaveln och går på tappar.

Även i Jukkasjärvi är njalla känd om och sällsynt. Härifrån torde Motrayes njalla i en stympad trädkrona härröra sig, och i Svenska turistföreningens årsskrift 1913 finnes en fotografi av en njalla på ett pelarlikt, enligt uppgift tre manslängder högt klippblock, beläget vid en liten sjö, Kuhpus- eller Koppasjauratsch, c:a 7 km. öster om Rautasjaure. I Karesuando socken

Bild 16. Njalla-liknande
visthus på en vogulisk
kultplats vid Sygva
(biflod till Ob). Efter
Karjalainen 1918.

synes däremot njalla numera vara okänd. Av intresse i detta sammanhang är dock en uppgift, som Ossian Elgström erhöi under sina studier bland karesuandolapparna, nämligen att dessa förr brukade ha »upplagsplatser i träd» uppe vid norska gränsen.

Utanför de svenska lappmarkerna finner man njalla även hos de norska fjällapparna, omnämnd av bl. a. J. Qvigstad (i ett personligt meddelande) från Hatfjelldalen, Ofoten, Ibestad, Karasjok och Varanger, och vidare i de finska och ryska lappmarkerna. Från sistnämnda områden har Samuli Paulaharju lämnat mig ett stort material. I de gamla sydligare lappmarkssocknarna i Finland har njalla, på finska nili eller fullständigare nili-aitta (= enbent bod, innebörden även i den lapska benämningen), sedan länge varit försvunnen, men den kvarlever i ortnamn på nili. I Enare socken såg Paulaharju en njalla under en

resa 1914, och bland skolterna ända upp till Nuortijärvi i Kola lappmark, där den kallas njolla, säger han sig ha sett »flere tiotal». Här har även Hallström träffat på den. Både till typ och konstruktion är njalla här i lapparnas nordöstra hörn i stort sett likadan, bild 13 och 14, som söderut i de svenska lappmarkerna.

Paulaharju har även bland skolterna i Petsamo iakttagit en enbent lave med samma bjälkkonstruktion, bild 15, som i njalla-typen från Sorsele (jämför bild 9). Den enda skillnaden är, att stolpen och huvudbjälken här äro infällda i varandra i sidled, under det att hos nämnda njalla stolpen är tappad i bjälken underifrån; de båda tvärbjälkarna äro däremot infällda i huvudbjälken på exakt samma sätt.

Geografiskt kan man följa njalla ännu längre. Fullständigt liknande byggnader på en stolpe påträffas nämligen i Sibirien, t. ex. hos vogulerna, bild 16, och ostjakerna. Men en närmare utredning därom skulle sträcka sig vida utöver ramen för denna lilla framställning, varför jag får nöja mig med att blott påpeka dessa relationer österut.

Njalla's geografiska utbredning inom det lapska kulturområdet företer åtskilliga stora luckor, men dessa utfyllas tämligen väl av ortnamnen på njalla (njolla) och nili, såsom Njalla-jaure, -vuoma-jokk, -vare och -tjåkkå eller Njall-åive och Njallatj etc. samt Nili-vaara och Nili-maa m. fl. En fullständig förteckning över dessa namn skulle bli ganska diger.

När man står inför en njalla, får man gärna det intrycket, att det här ha våra nordiska husbyggare och snickare hjälpt lapparna med. Både hustypen och timringen känner man igen. Men vad skall man då tro, när man finner njalla tecknad likadan på de gamla lapptrumorna och byggd likadan även borta i Sibirien? Här öppnar sig ett stort perspektiv — men ställes också ett problem. Ett annat problem utgör njalla's utveckling till eller släktskap med förrådsbyggnaderna på två, fyra och ännu flera ben. Tills vidare kan det emellertid vara intressant och värdefullt nog att konstatera, att njalla företer en för ett gammalt nomadlapskt kulturföremål synnerligen karakteristisk utbredning.